

Vrederechtspraak

De oorsprong van de vrederechtspraak moeten wij bij de NSB zoeken en wij slaan de plank wel niet ver mis wanneer wij het vermoeden uiten (nader bewijsmateriaal ontbreekt) dat niemand sterker op de invoering van deze nieuwe rechtspraak aangedrongen heeft dan de NSB'er van Genechten die binnen de NSB een van de meest opgewonden doordravers was.

In deel 4 wezen wij er op dat de haat jegens de NSB'ers ('landverraders!') reeds in de zomer van '40 herhaaldelijk incidenten deed ontstaan. Het kwam dan menigmaal tot scheld- en vechtpartijen waarin de politie gemengd werd en die, als er een aanklacht ingediend werd, tot uitspraken leidden van kanton- c.q. politierechters. Wij hebben daar geen overzicht van, maar wij durven veronderstellen dat, als de feiten in voldoende mate vaststonden, door die lagere rechters uitspraken gedaan werden waarin geen principieel verschil gemaakt werd tussen nationaal-socialisten en anti-nationaal-socialisten. De bezetter die de NSB en, in een iets later stadium, ook de NSNAP naar voren wilde schuiven, zinde dat niet – het zinde de NSB en de NSNAP evenmin: als *zij* met verlof van *Generalkommissar* Schmidt mochten trachten, 'de straat te veroveren', dan was het absurd dat rechters van het oude bestel hun voor de voeten liepen al door hún dezelfde maatstaven aan te leggen als hun tegenstanders! Begrepen die rechters dan niet dat er 'een revolutie' gaande was waarmee zij rekening dienden te houden?

Het uit deze situatie voortvloeiende algemene gevoel van onbehagen in nationaal-socialistische kring werd in de lente van '41 aanzienlijk sterker toen de vervolging van enkele Nederlanders die NSB'ers of anderen in de meidagen van '40 neergeschoten hadden, tot uitspraken leidde die grote verontwaardiging wekten in de NSB. Zo werd een kapitein der mariniers die op 13 mei '40 bij Amsterdam als een wildeman om zich heen geschoten had en daarbij een oudere broer van mr. M. M. Rost van Tonningen, de kapitein ter zee N. A. Rost van Tonningen, gewond en twee burgers gedood had (geen van hen drieën was 'fout' geweest), door de Haagse rechtbank van rechtsvervolging ontslagen; op grond van een uitvoerig psychiatrisch rapport nam de rechtbank namelijk aan dat de kapitein der mariniers tijdens zijn schietpartij ontoerekeningsvatbaar geweest was. Bij die kapitein hadden dus persoonlijke factoren mede een rol gespeeld. Daarnaast had de Vijfde-Colonne-paniek die wij in deel 3 uitgebreid beschreven, aan zijn reactie ten grondslag gelegen en het spreekt vanzelf dat elke rechtbank die in de lente van '41 vonnis moest wijzen naar aanleiding van ernstige incidenten die zich in de meidagen van '40 voorgedaan hadden, terdege rekening hield met de wilde nervositeit welke zich toen voorgedaan had. Een reserve-kapitein die